

Nr 287.

Av herr **Persson** i Tofta, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.

Det i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 126 framlagda förslaget till lag om allmän pensionsförsäkring stadgar i 5 § bland annat, att från avgiftsplikt undantages den, i vilkens taxering under året enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt inberäknas förmögenhet till ett värde av minst 6,000 kronor.

Denna bestämmelse synes mig vara av beskaffenhet att för ganska stora befolkningsgrupper i betänklig grad förringa värdet av lagen.

Jag tänker därvid närmast på hemmansägarna, av vilka en stor del genom denna bestämmelse ställas utanför avgiftspensioneringen, ett förhållande, som för många av dem är ganska ödesdigert, icke allenast i ekonomiskt, utan kanske fast mera i socialt och moraliskt hänseende.

Jag har, alltsedan jag började reflektera över hithörande spörsmål, alltid tänkt mig, att en allmän pensionsförsäkring skulle för dessa folklager kunna avlösa det hittills i många fall nödvändiga onda, som benämnes »livstids undantag» och därav följande sorgliga förhållanden i olika avseenden, men enligt det nu framlagda förslaget blir detta icke förhållandet.

Det kan ju vid första påseende förefalla, som den, vilken äger en förmögenhet om minst 6,000 kronor, skulle vara i så pass god ekonomisk ställning, att han utan alltför stor ängslan kan motse ålderdomen, men i själva verket förhåller det sig annorlunda. Därigenom att, om jag nu fortfarande håller mig till hemmansägarna, vid jordbruket ett så relativt stort kapital ligger bundet i fastighet samt levande och döda inventarier, kommer ägaren, även om hans förmögenhet kan uppskattas till avsevärt högre belopp än 6,000 kronor, i en många gånger bekymmersam ställning, helst som inkomsterna äro osäkra, ojämna och framför allt oregelbundna.

Då en dylik hemmansägare på äldre dagar upphör med sin verksamhet som egen jordbrukare, är det ofta så, att han genom att ha lämnat sina barn ekonomiskt stöd, då de bildat egna familjer, kommit i sådan ekonomisk ställning, att denna icke utgör nödig trygghet för ålderdomen, utan måste fyllas med någon form av understöd eller pension, och hittills har dylik pension fått formen av livstidsundantag.

Huru olycklig denna försörjningsform är, därom bära domböckerna vid våra häradsrätter vittne; och ändå är det ofantligt mycket elände, som icke kommer till offentligheten, jag menar alla de fall, som, huru sorgliga de än i sig själva äro, icke bliva föremål för tvist vid domstol. Nu förutser jag en invändning, den nämligen att om en persom, som äger 6,000 kronor eller mera, avhänder sig mer eller mindre därav till förmån för sina barn, så har han sig själv att skylla och att staten bör icke på något sätt uppmuntra ett dylikt avhändande. Men härtill vill jag svara, att det förhållandet, att exempelvis en hemmansägare, som icke varit i tillfälle att bereda sina söner någon bättre eller dyrbarare uppfostran än som folkskolan kan giva, genom ekonomiskt stöd bereder dem större möjligheter att kunna reda sig i en påbörjad självständig verksamhet, i viss mån kan jämföras med att exempelvis en löntagare av sina löneinkomster bekostar sina söners mycket dyrare uppfostran och utbildning i syfte att bereda dem större utkomst-möjligheter.

Enda skillnaden ligger ju däri, att i förra fallet är det ett under många år sammansparat kapital, som kommer sönerna till godo mera på en gång, och i det senare fallet kommer det sparade beloppet sönerna till godo efter hand som det sparats.

Ehuru jag här särskilt framhållit, att förmögenhetsgränsen verkar olyckligt för hemmansägarna, är det givetvis många andra, för vilka denna gräns verkar lika olyckligt.

Det synes mig för övrigt icke innebära rättvisa, att den, som äger 6,000 kronor, men för övrigt kan ha rätt blygsamma inkomster, skall utestängas från avgiftspensioneringen, under det att personer med huru stora inkomster som helst skola vara delaktiga däri, blott de förstå att göra slut på dessa inkomster, åtminstone så nära, att deras förmögenhet icke uppgår till 6,000 kronor.

Nu finnes ju visserligen den i 34 § av lagförslaget upptagna frivilliga försäkringen, i vilken de genom förmögenhetsgränsen utestängda kunna deltaga, men dels blir aldrig deltagandet i denna frivilliga försäkring så allmän, som om skyldighet till deltagande föreläge, och dels är denna frivilliga försäkring, såvitt jag kan bedöma saken, icke på långt när så ekonomiskt fördelaktig som avgiftspensioneringen.

Mot förmögenhetsgränsen ha åtskilliga myndigheter, däribland kommerskollegium och riksförsäkringsanstalten, uttalat sig. Departementschefen säger också i sin motivering, att de skäl, som anförts för borttagande av denna gräns, äga berättigande, men han slutar dock med att av kostnadsskäl förorda kommitténs förslag i denna del.

Nu är det ju klart, att borttagande av förmögenhetsgränsen skulle medföra antingen lägre pensioner eller ock ökade kostnader.

Någon nedsättning av pensionerna under föreslagna 30 % av de inbetalda avgifterna torde icke böra ifrågasättas.

Återstår sålunda att söka finna någon lämplig utväg att möta de ökade kostnaderna. I detta hänseende föreligga ju åtskilliga förslag.

Jag kan icke finna det lyckligt att, såsom Konungens befallningshavande i Gävleborgs län ifrågasatt, höja åldersgränsen till 70 år.

Kommerskollegium har emellertid sökt neutralisera den verkan på kostnaden, som borttagande av förmögenhetsgränsen skulle innebära, genom att föreslå, att pensionsrätt icke skulle tillkomma den, som äger en viss årlig inkomst (1,200 à 1,500 kronor).

Jag vågar icke obetingat förorda kommerskollegii förslag, ty obestridligen innebär detta en extra beskattning, och även om man icke behövde hysa alltför stora betänkligheter däremot, då denna skatt skulle träffa jämförelsevis välsituerade personer, så komme den dock att trycka synnerligt ojämnt företrädesvis därigenom, att alla statens ämbets- och tjänstemän, även de högst avlönade, jämte alla andra, som ha sina pensionsförhållanden ordnade, skulle gå fria från denna skatt. Skulle emellertid valet stå mellan bibehållande av förmögenhetsgränsen, å ena sidan, och uteslutande av pensionsrätten för personer med viss årlig inkomst, å den andra, så tvekar jag icke att förorda det senare alternativet.

Slutligen kan ju ifrågasättas, huruvida det är rättvist, att det av allmänna medel utgående pensionstillägget enligt 6 § skall utgå med högre belopp till dem, som erlagt de högre avgifterna (8 eller 13 kronor.)

Ifall detta högre pensionstillägg bortföle, skulle ju kostnaderna avsevärt nedbringas.

I alla händelser synes mig den omskrivna förmögenhetsgränsen vara så olämplig och till sina verkningar så ödesdiger, att den ökade kostnad, som följer genom borttagande av denna gräns, icke i en lagstiftning av förevarande slag kan vara av avgörande betydelse.

På grund av vad sålunda anförts vågar jag hemställa,

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om allmän pensionsförsäkring, att

bestämmelserna i 5 §, i vad de avse undantagande från avgiftsplikt av den, i vilkens taxering under året enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt inberäknas förmögenhet till värde av minst 6,000 kronor, utgå, ävensom de ändringar i lagen för övrigt, som genom ett bifall till detta förslag kunna erfordras.

Stockholm den 9 april 1913.

P. J. Persson, Tofta.

I motionens syfte instämma:

C. Edor Anderson i Knapasjö.   *A. Henrikson.*   *Anders Olsson.*
Aug. Ifvarsson.   *Enok Runefors.*   *Joh. Andersson, Ahltofta.*

Nr 288.

Av herrar **Larsson** i Klagstorp och **Bosson**, i anledning av
*Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän
 pensionsförsäkring m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen nr 126 med förslag till lag om allmän pensionering och dess 4 § indelas de avgiftspliktiga i tre klasser med olika pensionsavgifter sålunda, att avgiftspliktig, som har under 800 kronors inkomst, betalar pensionsavgift med tre kronor, emellan 800 och 1,200 kronors inkomst erlägger åtta kronor, och den, som har över 1,200 kronor inkomst, tretton kronor, allt per år räknat.

Som kommerskollegium riktigt anmärker, faller det genast i ögonen, hur ojämn denna klassindelning är, i det att den lägsta klassen ensamt omsluter $\frac{5}{6}$ av samtliga försäkringspliktiga, vilket i sin ordning föranleder, att det stora flertalet av de försäkrade måste åtnöjas med en invaliditetspension, som för de flesta måste anses såsom otillräcklig.

Vad som här framstår såsom särskilt ömmande är, att i denna klass inrangeras de personer, som för sitt arbete måste åtnöjas med lägsta möjliga betalning och ej själva kunnat under sin krafts dagar spara något för ålderdomen, såsom jordbruksarbetare, torpare och småbönder.